

STÁTNÍ POLITIKA ARCHITEKTURY IRSKA 2009–2015

Od prosince 2010 vycházejí v Bulletinu ČKA zkrácené verze politik architektury jednotlivých členských států Evropské unie. Po dokumentech ACE a Vládním programu politiky architektury Finska a Holandska přinášíme Státní politiku architektury Irska.

GOVERNMENT POLICY ON ARCHITECTURE 2009–2015

Publikace je výsledkem procesu konzultací a formulování, který byl zahájen na podzim roku 2007. Tento proces zahrnoval ustavení Steering Committee a tři referujícími tematickými skupinami, které se soustředily na tři obecná témata:

- I podpora informovanosti, vzdělávání a výzkumu,
- I podpora kvality ve vystavěném prostředí,
- I podpora udržitelnosti.

Současný dokument vychází z publikace Action on Architecture 2002–2005 a aktuálnějších pokynů pro oblast plánování a životního prostředí. K dalším aktuálním výchozím faktorům v tomto směru patří zřízení Irish Architecture Foundation v roce 2005 a registrace titulu „architekt“ podle ustanovení Building Control Act 2007. V úvahu bylo rovněž vzato rozhodnutí vlády z roku 2004, týkající se iniciativy směřující k reformě v zadávání stavebních zakázek, která zahrnuje zadávání veřejných a veřejně financovaných stavebních zakázek, a to na bázi konkurenčních pevných cen, a zadávání zakázek na služby stavebním konzultantům, opět na bázi konkurenčních pevných cen.

Government Policy on Architecture 2009–2015 obsahuje pětadvacet akcí a člení se do šesti oddílů: úvod, strategie architektury, potřeba podkladů a výzkumné kapacity, vedení příkladem, architektura a širší prostředí, vývoj poptávky po kvalitě a provádění a hodnocení. Tato politika doplní vládní politiku v oblasti reformy systému zadávání veřejných stavebních zakázek, jejímž cílem je dosažení větší cenové jistoty ve stadiu nabídkového řízení, lepší protihodnoty za vynaložené prostředky a efektivnější provedení projektů.

Politika uznává místo architektury ve společnosti, která je výrazem dřívějších i současných kulturních, estetických a sociálních hodnot a výzev a očekávání budoucnosti co do utváření udržitelného životního prostředí vysoké kvality. Uznává rovněž vládní politiku projektování a výstavby a význam, který tato politika má jako standard při zadávání veřejných stavebních zakázek. Zveřejnění politiky architektury přichází v době zvýšeného zájmu veřejnosti o tyto otázky a její doporučení zahrnují akce uskutečňované mnoha ministerstvy.

Při vypracování „Strategie architektury“ byly uznány potřeby environmentálního výzkumu prováděného na řadě různých úrovní. Akce k tomu zahrnují zřízení Built Environment Research Committee, zařízení pro ma-

teriálový výzkum a výzkum stávající a budoucí podpory vzdělávacích programů, jako je iniciativa Architects in Schools.

VEDENÍ PŘÍKLADEM

Tato sekce dokumentu poukazuje na roli státu v rámci celkového provádění dané politiky: zvýšení kvality architektury na základě formulace politiky při zadávání zakázek na státem financované projekty včetně dosažení příkladné a udržitelné praxe, tj. při dalším rozvoji interních architektonických služeb na úrovni místních orgánů, při posuzování celoživotních nákladů budov a při podněcování ateliérů všech velikostí k účasti na procesech spojených se zadáváním zakázek. Akce podle tohoto oddílu odrážejí rovněž roli státu jako správce starších a historických budov, při rozvíjení osvědčených postupů v udržitelném využívání a udržování vlastního fondu budov včetně příslušné dokumentace a publikační činnosti a při hodnocení zkušeností ze stávající podpory širšího architektonického dědictví.

S rozšířením působnosti této politiky na širší prostředí budou místní orgány žádány, aby zavedly řadu opatření týkajících se problematiky udržitelnosti a adaptivního opětovného využití vlastního existujícího fondu budov. Jak společnost požaduje holističtější přístup k vývoji, který zahrnuje podporu udržitelných komunit a na urbanistickém projektování založených kritérií rozvoje různých modelů osídlení, se význam „vymezení vhodných míst“ stal ještě zjevnějším. Navrhuje se rovněž, aby Ministerstvo životního prostředí, kulturního dědictví a místního rozvoje spolupracovalo při propagaci osvědčené praxe plánování architektonické kvality a urbanistických projektů.

VÝVOJ POPTÁVKY PO KVALITĚ

Počítá se s řadou akcí na podporu povědomí veřejnosti o architektonické kvalitě a architektonickém dědictví. Tato podpora bude probíhat na mnoha různých úrovních, od základních škol a vysokoškolských institucí po informování a zapojení široké veřejnosti díky vládou a kulturními institucemi vedené propagaci na celostátní i místní úrovni, a to ve spolupráci s místními orgány. Taková činnost by měla zahrnovat výstavy a akce včetně podpory ve prospěch Irish Architecture Foundation a dalších organizací.

PROVÁDĚNÍ A HODNOCENÍ

Odpovědnost za koordinaci při provádění politiky je přidělena Ministerstvu životního prostředí, kulturního dědictví a místní správy. Ministrové

Centrum současného umění a divadlo George Bernarda Shawa, Carlow / Terry Pawson

Trinity College, Dublin / McCullough Mulvin Architects, Valerie Mulvin

budou předkládány výroční zprávy o pokroku. Akce z tohoto oddílu zahrnují ustavení fóra pro dohled nad některými aktivitami, které se týkají kvality a udržitelnosti systému státem financovaných veřejných zakázek a sledování vývoje v oblasti podobné politiky na úrovni EU, ustavení výboru plánovacích orgánů pro historické budovy, koordinaci výměny informací o architektuře a architektonickém dědictví prostřednictvím internetu a spolupráci se City and County Managers Association při řešení toho, jak by mohly být takové akce prováděny na místní úrovni a jak zřídit při místním orgánu fórum pro problematiku vystavěného prostředí.

VYHLÁŠENÍ STÁTNÍ POLITIKY ARCHITEKTURY V ROCE 1996

V uznání významu architektury pro irskou společnost a kulturu vyhlásila irská vláda politiku architektury. Proces byl zahájen počátkem 90. let a vedl v roce 1996 ke zveřejnění dokumentu *Developing a Government Policy on Architecture: A Proposed Framework and Discussion of Ideas*. V květnu 1997 pak vláda k architektuře přijala následující politické prohlášení:

Při provádění své politiky architektury vláda:

- l bude u stavebních prací, za které odpovídá, podporovat náročné normy projektování a výstavby a usilovat o vysokou úroveň staveb,
- l vyvine organizační rámec, který usnadní uplatňování znalostí a dovedností týkajících se vystavěného prostředí,
- l zajistí, aby bylo na vysoké úrovni uchováváno a udržováno architektonické dědictví,
- l bude podporovat poptávku po vysoce kvalitní architektuře v celé společnosti,
- l bude podporovat koncepci udržitelného vývoje,
- l bude podněcovat inovace v architektuře.

V návaznosti na toto prohlášení spustila vláda proces průzkumu a diskusí s cílem zjistit, jaká opatření by mohla přijmout a podpořit, aby bylo toto prohlášení naplněno. Výsledkem tohoto procesu byla publikace *Action on Architecture 2002–2005*.

AKCE V RÁMCI DANÉ POLITIKY

V roce 2007 inicioval ministr životního prostředí, kulturního dědictví a místní správy proces, který měl vyhodnotit přínos akcí v rámci politiky architektury a připravit nový program akcí, který by vzal v úvahu časem změněné okolnosti. Z mnoha témat se nejčastěji opakovala tři, která zahrnovala názory na problematiku plánování a vystavěného prostředí, vzdělání a informovanosti a požadavek na silné vedení vlády při prosazování vysoce kvalitního a udržitelného prostředí.

Značný počet účastníků komentoval své zkušenosti nabyté v souvislosti s plánovacím systémem a požadoval, aby kvalitě projektování byla v plánovacím procesu přisouzena větší váha. V průběhu konzultačního procesu se ukázalo, že mnozí lidé pociťují bezmocnost, pokud jde o jejich možnost ovlivňovat stav vystavěného prostředí. Účastníci konzulta-

ční proces *Conversations about Architecture and the Built Environment* vcelku vřele uvítali. Navrhovali, aby byly stávající agentury vybaveny dalšími prostředky, aby mohly připravit a zorganizovat řadu konzultačních a vzdělávacích akcí jako součásti trvalého procesu veřejné diskuse o architektuře a společném prostředí.

Při zvažování nové politické iniciativy bylo dosaženo všeobecného souhlasu, že je zapotřebí dlouhodobé vize a že řešení problematiky informovanosti, kvality a udržitelnosti by mělo být plánováno z tohoto pohledu. Účastníci předložili řadu iniciativ, považovaných za potřebné pro vytvoření a udržení vysoce kvalitního vystavěného prostředí. K nejčastěji předkládaným návrhům patřilo, aby města a okresy uvažovaly o jmenování architekta pro každý okres, který by pak vystupoval jako zastánce architektonické kvality, posiloval na úrovni místní správy činnost zaručující lepší koordinaci projektování a plánování, včetně zapojení architektů do všech stadií plánovacího procesu, podněcoval k prosazování náležitě kvality, podporoval udržitelný způsob projektování a vybízel k většímu zapojení veřejnosti do všech stadií plánovacího procesu.

Se záměrem pokročit dále při realizaci svých politických cílů v oblasti architektury přijala vláda návrh konkrétních akcí na období 2009 až 2015 a potvrdila, že cíle tohoto politického prohlášení se naplňují i prostřednictvím vládních akcí, které už byly schváleny v mnoha jiných oblastech.

ČTYŘI HLAVNÍ CÍLE

Cíle stanovené ve vyhlášené státní politice architektury patří do různých oblastí odpovědnosti, jsou dlouhodobé a nemají jednoduché řešení. S ohledem na již provedené akce se vláda rozhodla při realizaci svých cílů v oblasti architektury pokračovat v následujících sedmi letech s důrazem na čtyři ústřední témata:

- l vytvořit pevný soubor základních podkladů a budovat výzkumnou kapacitu v dané oblasti;
- l jít příkladem při zajišťování vysoce kvalitní výstavby, zavádění nových norem znamenitosti z hlediska účinnosti staveb a architektonické kvality;
- l podporovat výstavbu udržitelného vystavěného prostředí na základě většího zapojení architektonické tvorby do plánovacího procesu;
- l zvyšovat povědomí a porozumění pro architekturu, jakož i poptávku po vysoké kvalitě v architektuře.

15 KLÍČOVÝCH PROHLÁŠENÍ

Tato prohlášení vymezují rozsah 45 akcí, které budou uskutečněny v předemném období se zapojením ministerstev, veřejných orgánů a dalších státem financovaných institucí.

- l Za účelem posílení souboru základních podkladů pro architekturu a politiku vystavěného prostředí bude vláda aktivně podporovat výzkum projektování vytvářeného prostředí a bude se snažit optimalizovat sladění existujících zdrojů pro financování výzkumu s potřebou

Rodinný dům, Goleen / Niall McLaughlin, David Hemingway, Tilo Guenther

Sociální bydlení, Dublin / John Tuomey, Sheila O'Donnell

rozvíjet kapacity a zajistit spolehlivé informace o faktorech, které se týkají strategických rozhodnutí.

- | Vláda uznává, že dostupnost architektonické odbornosti na příslušných úrovních veřejné služby je klíčovou podmínkou pro zajištění kvality vystavěného prostředí ve prospěch občanů státu.
- | Environmentální imperativy, které se vztahují na všechny aspekty projektování a architektonické kvality, se rovněž měří podle účinnosti budov v průběhu času. Vláda bude hrát klíčovou roli při stanovování norem a zaručení, že při zajišťování projektováním vytvářeného vystavěného prostředí budou uplatňovány osvědčené postupy.
- | Vláda je odhodlána zajišťovat architektonickou kvalitu všech staveb pořízených ze státních prostředků a zvyšovat význam architektonické kvality i dosažení náležité protihodnoty za vynaložené prostředky jako své hlavní cíle.
- | Vláda uznává význam podpory architektonické tvořivosti a inovace a za určitých okolností klíčovou roli architektonických soutěží pro zajištění architektonické kvality a dosažení náležité protihodnoty za vynaložené prostředky v oblasti vystavěného prostředí.
- | Stát je odhodlán prosazovat ty nejpřísnější normy na ochranu, uchování a údržbu vystavěného dědictví a krajiny v rámci své péče a podporovat přijetí takových norem pro historické vystavěné prostředí.
- | Vláda uznává potřebu dalšího vzdělávání a odborné přípravy týkající se udržitelého a vysoce kvalitního vystavěného prostředí a ochrany architektonického dědictví.
- | Vytváření udržitelných komunit a udržování existujících komunit vyžaduje spojení urbanistického projektování a utváření krajiny, ochranu měst a staveb, kritéria architektonické kvality, a to na všech úrovních procesu územního plánování a aktivní koordinaci při zajišťování tvrdé a měkké infrastruktury v rozvojových oblastech. Vysoce kvalitní vymezení vhodných míst musí při rozvíjení udržitelého vystavěného prostředí uznávat také význam lokalizačních kritérií.

- | Cílem při vytváření udržitelého vystavěného prostředí je to, aby byla uznána a využita hodnota existujícího vystavěného prostředí jako zdroje pro budoucnost. S podmínkou ochrany jeho kulturní hodnoty by mělo být pokračující využívání stávajícího fondu budov důležitým cílem vývoje jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru.
- | Vláda zahájí aktivní spolupráci s profesními organizacemi, statutárními agenturami a institucemi s cílem prosadit komplexní přístup ke zvýšení povědomí o hodnotě dobré architektury a environmentálních projektů a na podporu poptávky po kvalitě vyvážené požadavkem na náležitou protihodnotu za vynaložené prostředky.
- | Vláda uznává, že ocenění kulturní a umělecké hodnoty architektury má velký význam pro podporu vzdělávacích a informačních iniciativ, díky kterým se rozvíjí zapojení veřejnosti do problematiky vystavěného prostředí.
- | Vláda zastává názor, že environmentální výchova by měla být nadále součástí osnov široké škály institucí a specializovaných předmětů. Iniciativy směřující k zapojení vzdělávacích areálů včetně studentů a personálu do pořádání výstav, přednášek a diskusí posílí širší pochopení pro architekturu a vystavěné urbánní a venkovské prostředí. Potenciálním zdrojem jsou v tomto směru školy architektonického zaměření.
- | Vláda uznává výchovnou hodnotu stavebních projektů a snaží se využít tento potenciál u projektů, za něž odpovídá, a vybízet agentury zadávající stavbu, aby i ony tak činily.
- | Prováděcí program politiky architektury určí konkrétní cíle a časové plány akcí v rámci dané politiky a zajistí hodnocení pokroku.
- | Vytvoření a správa udržitelého, vysoce kvalitního vystavěného prostředí bude probíhat díky integraci architektonického projektování a plánovacích systémů.

Kráčeno redakcí.

Plné znění dokumentu je k dispozici v Kanceláři ČKA.

Father Collins Park, Dublin / Ararq Ireland, MCO Projects, Michael Goan, Mauro Romero, Fernando Abelleyro, Philip Crowe

Soudní budova, městský úřad a knihovna, Limerick / ABK Architects, John Parker

Pastorační centrum, Dunshaughlin / Siobhan Ni Eanaigh, Michael McGarry

The Plastic House – rodinný dům, Dublin / Architecture Republic, Maxim Laroussi, Jean Baptiste Astruc, Mark Carter

Rezidenční bydlení, Dublin – House 1 + House 2 / TAKA, Alice Casey, Cian Deegan

Snímky archiv Mies van der Rohe Award.